

Nádasdy-pályamű

II.

b.)

Érk. 1893. sept. 12.

25

A vén Kurucz és a vén
labancs.

Költői benéj 8 szakasban.

Telige:

„Beh szomori idi”

fordult a magyarra:
Egyik fél erre híz,
a másik meg arra!”

Tompva: Szuhay chátvás.

I. Enck.

Musta.

1.

1. A kuumen viläghen, evet elök röjen,
 Egy kis fehér här aill B*-i faluvégem;
 Hlatos virágom, szejny kicsi kertbe'
 Fogundárlomb mögé' ainyékban elrejtve.
 Kis virágos kertben szár kicsiny virág van,
 Integely a szejfü, rosmaring vidaman;
 Gondol is visel rá kis piros gardája:
 Beinyi Balársnake kama Honkája.

2.

2. A öreg Beinyi üstökös labaner volk,
 Li Thüköly ellen nagy vitóriid harcerolt,
 Hej! aróta ő is már sokad felajta:
 Ez az öreg idö' őh is megviselte.
 Nem volk mása nélli, csak kis Honkája,
 Szejje escesnyesemmi, rórsaacseri lanya,
 Behorult életin tivate hejvalpirja,
 Aiva kis lakában esieségi' gacsirta.

3.

3. Csicscegi pacsirta, kis Dalos tündéce,
 Mosz hejöl le éppen a Kék csermelyce,
 Kis tündéskönyvek virágjának köste
 Uldainan dalolgal virágih öntörve.
 Arvaeskáf, Délikéf és a rommaringot,
 Kedveses rórsatójáh, mehez arja oltott,
 Öntörzi sorsosan s dalol jó Kedvében:
 „Pios rórsabimbó lehullik a néiben....”

4.

4. El semm legrött méj a lényka Danája,
 Mikor az uton kiint egy hang felel rája:
 » Na a pórsá igyis lehullik a néiben,
 Egjeh, egyingyvirágom, egjeh csak adv nékem «
 Megijed a lényka, kis síve mezdakban,
 Reszketve keresgél a sírű rüld lombban,
 Rápillant a tíre, mehez oltott arja,
 Lenakarat egy bimbóh s a leginynek adja.

5.

5. Is leginynek adja, a ki ok kiint alle
 Dáleregen, mint eedök sudafenyiisvára,
 Mente volh a válni, utparával lepre,
 Oldalán régi kaid, vin, reses kúvelybe.
 Tegen lehetett eren a vidékön,
 De egyes síve ok fénylett szemében,
 Is még tirta, nyil volt, mint a derüs égholt,
 — Bizonyára derék, jó maggas viter volt!

6.

6. La bimbó.... Huska jól megijed éte,
 De háj ez a leginy olyan szépen kéte -
 Ei a rórsabimbóh kébelére tírve
 Is nyájas kesvedel tovább ilkeje fürte:
 » Tíer eedékhöl jöttem, sok földet bejaitam,
 De még il siep bimbóh sehol sem találtam -
 Is siep rórsabimbóh, kis galambom, léged!
 Megállított mindjárt ragyogó szépséged.

7.

7. Mánd meg a nevedet, ne ijedj meg tőlem -
 Ne megerő rám samed olyan égetően!
 Kemény bajnok vagyok: neven Gyűnty Imre
 De ih sugár még nem tűriék a sivemre!
 Maglallak még sokszor, isten úgy segítjen!
 Neut majd napjaimat e faluban élem -
 Apám is visszejött kedves falujába -
 Hisz ih nyugosít anyám - édes eltevéje.»

8.

8. Huska kis síve bennében és tetten
 Mint a kis madáré, megdolbom, mezeppen.
 Sátán végre mégis nekibátorodva,
 Eh legénynek ilyes nyájas pókat munda:
 »Beccij Huska: ekkép kíván engem -
 Eh lakom a hársom a vén tölgyet szemben,
 Aera vagyok én is - csak apám istápról:
 Ló anyáékám korán szállt el e világból.

9.

9. Beccij Balázsnak hívják jó apámát
 - Mequiselte őh is a gond és a bánat -
 Vatonar ember volt - ő is kiérdött bánat,
 Beccületes sehek szerrett több esatátem.
 A bajnokaf is jó szemekkel néri,
 Befordulnak hozzánk a hon jó vitéri -
 Hagyha még erec meggy, ha ideje volna:
 Teijen be hozzánk egy pohár piros borra!»

10.

» Hagyha befogadtok, néha csak betátek!
 Nem tűres piros bort, csak egy himbőh kétek -
 A legrossz himbő meg te vagy sissám itten -
 Műjén meg exereser a jóságos isten!
 És ment - de még szássor újra visszanére,
 Huska is kíván a Deli vitétre ---
 Bámult kiívös rágggyal, kívánult messetávol,
 Míg egy nál látórok a legény forgójából.

11.

11. A lelken valami reszketett kezesatul,
 Lélekroste eláll - a szive megrerdül -
 Mintha tetőz káma - mintha csak remegne,
 Mintha egész teste rezgő rórsa lenne;
 Hogy mi csoda kántja, önmaga se tudja -
 Csak elmondja szárazon, csak elmondja újra:
 Nem fog haragudni édes anyám éte -
 Hiszen én istenem! olyan szépen kéte."

12.

12. Ugy áll lebegerve, úgy áll mordulatlann -
 A veis kölgge alatt a süni lugasban -
 Ez a fa is láttá - lehajlik rá lombja:
 Minthugybe valami édeset susugna -
 Mintha tisztalt volna hangja a jataknaak,
 Mintha bübatalma volna szegfűszegnek -
 Kér a rórsató is - mintha csak mosolygna
 A kis Thushaia, minth kerőz Kulesolja."

13.

13. Kerőz Kulesolja: hiszen és uidaimeu,
 Ugy áll félelmelen, édes kánatában -
 Chig végre a hárbát édes apja lejn ki -
 Mit fog mosk köiderni, mit fog mosk besielni?
 Szeren az öregnek sok seforradása,
 Melyeket kürdelen s öreg idő ása -
 I hogy lanyára nésett, a kis remegőre,
 Elsimult komlokain biterhelt redője."

14.

14. Elsimult redője, mosoly jött ajkára:
 Mintha hajnal virrad idez, komoly tájra -
 I térfálya igy kerdi, rádomb erőltetve,
 Mintha nagy haragot mutatni szeretne:
 "Máskor horraim jönnek harcédrett viterek
 I mosoly, hogy éppen itt az ablakban kimersek'
 Csak nések, csak nések - haena legény áll ott...
 Tán bizony harscha meg, hogy felbátorítárod!"

15.

15. Most adham legynokk iragohy eloszor! "
 "Gyngy! de mai er en kedves rorsatömrül!"
 Nagyon nyit a rorsa: röggis le kell nedni.
 "De te Hus leingam, hogy merted ezt temi?"
 "De mikor a legyig oly nyajasan szolal -
 - Mondta kedves dacsarab - lehiszelgo szoval -
 Nem tudtem a keiesh meghagadni Pale.
 Hiszen jo maggar so szolalh meg belöle!"

16.

16. De lette affele kalendozo gyilk-ment?"
 "Nem, atyain - megallalt, a miig egyen itt ment,
 Edölyhät jök ide - messziröl, seken tul*
 Falunkban fog lekki atyjával esentül.
 I jo sine van neki, most aming beszele
 Edes jo anyjával - Könyg gyilt a szembe...
 Nincs az aj kaim más, csak igar maggar so -
 I neve gyilkgy Tunc: jo maggarain hengro!"

* Szikentuli = edelji, sikely.

17.

17. Oh banna Huska - mai tüszel szemében
 Mandat volna többet - elesiesegre sajezen,
 De elhall a sraava elnimulua, felve,
 Mikor edes apja igy szakita' felbe:
 "Szentséges zisten! miig tetted leingam,
 Ninesen nagyobb vethed esen a vilagom -
 Tiszen minden gyilkgy sales e heraban
 Mind vasfejü kures - mind vezig, a leingam."

18.

18. A kures meg pöginy - s nem hisz a kiraknak,
 Nem ismeri öf el Koronás uenak -
 Mai hinen miig ifek, sem lehet megtüeni -
 Es' horra' miig gyilkgy - er atkorok gyilkgy!
 Leuyesetrül akko a Thököly ellen
 Gyilkgy Ferenc kardja sebesett meg engem,
 Es' most a rorsain ar ö fia Kapja -
 Tulajdon leingam neki osztogatja!"

19.

19. Huska könyerett - edes avara lángolt:
 „Edes jó apácskám - csak egy kis virág volt!...“
 Minh az éles fogvász, mely éltet költve
 Úgy ölte el taváék lelke ijedelme.
 Pedig háj vették a vadászok boka,
 Ha virágok hullat esedlő habokra - ?
 És háj vették-e a gyors habok síja -
 Hagyha hús italt ad a vándor tavára?

20.

20. Meghanta az öreg, hogy nagy megrökatta
 Edes kis angyalát semminek miatta:
 „Hiszen nem is ariol akartam leszállni!
 „Mert) háj megcsó borzontad lángudak Beégyi!
 „Hob is a rászató” - ok a legszebb helyre,
 „Tízad ki csak madaram itten a kebledre!
 „Öreg legény vagyok, de én is megáltnék,
 „Hagyha ilyen szép kis harna lényf láttnék!”

21.

21. Az öreg a lángkák ékei ideszette -
 Hisszen olyan nagyon, - végtelen szeretet -
 A lángkák megporro' könyvek elfojtva
 Edes apja kesély néjren megcsókolta
 És bennem a háshen - kicsi sarkéjájé,
 „Fajó” sírvél kerde Dolgorini - hiába!
 Csak az hajtugatója, kesere hajalva:
 „Edes jó Ésternem! csak kurves ne volna!”

22.

22. Az öreg pedig kiint magában morogva
 Rászente magát egy kurvesos dolagra.
 Egy kisse szebb mentet ok magára ölte,
 „Dorsin ösz bejussék nyallára pödörte,
 „Ugig néste magát kímlelő” nemével,
 „Minh a ki igesein kemény dolgot érlel,
 „Égy-kettő köhenteve ifes sörök szöla:
 „Ejnye tenyfejáj! jötkor tessintk szöla!”

II. Cuck.

A Re's öreg.

1.

23. Másik faluvégem egyreim Kis hárbá
 A vén Gyűstky állk ar ajtóban pipárva,
 T rozsdás fringiját tisztogatta éppen -
 „Hadd villogjon egyszer a fiam kezében!
 Hej! Tökölty alatt!... De más idők lesznek.
 Elfogt véreségyjeink kárba csak nem vetted
 Lesz még egy háború, lesz egy esély mégis -
 Akkora fog hauerolni az én jó Tureim is!

2.

24. A jósaikos isten talán csak megtartja -
 Tökön majd megrája öreg édesapja...
 És keres egy nép kis feleségét néki...
 „Gy kérde az öreg megaham lenniél;
 De bearez elbánnul, a hogy felpillantott,
 Mikorán meglátta az öreg labanerof;
 Az öreg Bereji néman ottan áll -
 Néman mondhatlan, mintegy Kővé válna.

3.

25. „Édes mamfia! est mi korra erre?!
 Ez lesz ten a szomszéd: a esuda megveje!
 Ez volt a künernak első gondolatja
 De mint jó magyar hát róval így fogtatja:
 „Adj' Isten jó napot - mi jó kell kelmednek
 Jó Bereji mam, mi járatja kendnek?
 „Gyűstky Ferenc mam, kenddel volna dolgom
 Egy néhány rövid szó, néhány szó, le mondani!”

4.

26. „Hát akkor nem lenom: nőssen be háromba,
 Hisz becsülöm kendet, ámbeí labaner volna.
 Ottan Zengereknél ugyan szemben álltunk
 De már most aféle öreg néppie váltunk -
 Tüjjün az enyémbeöl igyek egy pohárral...
 „É de megint kérde labaner titulárral...
 Rebellis házába nem megyek be mégsem
 É mi dolgom volna, itten is elvégsem!”

27. Keveismaren Gyínsky néma lett a nőre,
 Kéneim kis vártatva illeszképen szóla:
 „Hej ne patvarhadjék, mi dolga van velem?
 Fogjon hát már hozzá, isten nagy segélyen!
 Hallja Gyínsky man - a dolga így állna:
 Gyínsky fűt szeret meg Beéri lány!
 É nekem nagyon nem kell if Kuncer levele.
 Lám ez, hogy kend fia boldogtalan lenne!“

28. Ugy éim! most már éitem - én is tenek róla -
 Még csak ez is kellett - vigye el a gölya!
 De ez is szomori - hogy így vagyunk mindy -
 Magyar a magyarok mostaniq sem hisz még.
 Eres körbevégett a szembes Beéri:
 „Kön a magyarágitól kendnek így beszélni!
 Mit kezdjen az ember az ilyenek veziül,
 Ki a jó ügygel csak soha ki nem békiül!“

29. Jó nagyja soksem lesz a nagyú herének:
 Gyáricsos hajusán, dejes nyomdijának*
 Nagyon is hisz nagy: ez a dolga nyitja
 - Hát De sok vépatak s könyveseg bírójitja.
 Az öreg Beéri mind jobban hervulve
 Kényes feleletet toltak Készörülte;
 De már Gyínsky ott bent régi nőtét kend meg:
 » Ne higgy, magyar, ne higgy, ne higgy a nimetnek!“

30. Minha vén csatamén a riadóf hullja,
 És összeráskádik vésses csatadakra,
 É nekisziguld havesba, ellenségnak köste;
 Az öreg katoná akéj vescent össze;
 Régi éris lángja ég benne kigyulva,
 Jó hogy minnen kinnel fingsia vagy pulka†
 Bőke nagy nem béke; neki mindyeg lenne:
 Újra csak, megint csak régi havesba merre.

* Leg csupulte a Kuncer a vendéghéjas nimetet.
 † régi puska = pulka.

9.

31. Oh äll eeg-kel peering keming karagjahan,
 Ebbatellen nokat mörögve magahan —
 Antain esimele väik hantokäie:
 Minh ki miel älonbiel ebred regungässa:
 " Hoj a lügnäl kesditiik s'it vaagnuk most ujra
 A veis sas ob leuf a vein nötejal fujja —
 Ennehem meq vfkiep häbuvag a värem:
 Alkai Lemgestuel, Kiinh a esatataren.

10.

32. De läh meq majd eldiil, ki leziny a jaton!
 Ad a sihedel mar härammal nem lätem.
 A väipavanesuok is jö siivvel ven korram:
 " Lö valua, he nekki a delgok elmondnam."
 Es es uti jüved talpa ala tette,
 Utjäh egneseen jäl a vächa vette:
 Fül a vächa vette, a esärrari vächa,
 Meq a santsied dombiäl nör le a hatarra.

11.

33. Gyrikyiek häraban mindan esündes ujra;
 Ott iil a vein kurver lassen esillegulwa,
 Minh mikor a rihae lering a vidäkre,
 I utäna meq sokkal esündesell a beike;
 Räkönnyökkäl hossaie kölyffa astaläsa
 I gondulkorva hämmel a teli pohärba,
 Melkeen felfelesillag bakatosi öbör —
 Ja öreq sas nēha jöf köpynen a jö'bil.

12.

34. Ja minh igj melärik s a heq väie'el issua,
 A rögi idükse bisan gondal vissua,
 — Myikarag es ajto', majd kifordul sarka,
 Luce fia leip he dalalgatua rajta;
 Ege arf dudolja pivois jö kedvāben:
 " Oias rōssabimbo lehullik a sielben."
 Majd antain elhallgāt, arf ujra besiedes-
 , doj' lsten jö' estel, adjon lsten, edes!"

35. Horott isten, fiam, Horott isten, Imre,
 Kedved soksem láttam ilyen rózsaszínbe!
 I nem csak kedved rózsás, belkém nemefénye,
 Rózsás a kebled is, lánerhordta legénye!
 "Maj' hagyha még látni, édes, hol szerettem,
 " Ah hittem, ezemed, szívemed elveszttem!
 Ha "Lindie Kora" itt a földön volna,
 En "Huskeim" mellett semmivé omolna!"

36. Elkomorult' lassan az öregnek a sera,
 Az sive és ena kiadtek kemény karcba,
 Félvenősett - s nemien egy kömpezet tőrülki -
 [Talan még sokasem kömpezett egy gyűrty] -
 Ráigandult' egy sötét, rideg teli napra -
 Életének az voly legridegebb napja -
 Ráigandult' arra a havas temetőre -
 Larva az angyalra, a szelíd hű nőre....

37. Ejnye fiam, ejnye - Keado' tonpra hangjár -
 Trübeli dolgodak de öömmel hegyreim!
 Ha mászszol nek' volna, minth' vilgy szesznoctója,
 Ne járj, fiam, arra, ne néss a szemébe!
 Ne néss a szemébe, - labancs' édes ajja -
 Ne ne erieszárz véle, nek'ed soksem adja!
 Ló Becinyi Balázs, sem földön, sem égen,
 Kinekem nekem nálad megjobb allenszégem!"

38. Mintha hulló csillag hullt le magas égről,
 Maj' este udafent messzeségben kékül -
 Ching a hulló csillag halványul sietve:
 Akkora halványult' el gyűrty Imre kedve.
 Mai is tudja ajja - s keserűs' neki -
 Lince ked' Dolaguri, aera el ked' égről -
 Ugy écsi magáh, mintha iernék távol
 Első ékedessel néje paradicsomakól....

17.

39. Antoin meliden idesgetue kerdi:
 „Gnye, edes, fia! mindjárt megjerebi!
 Csak esziba nem eszt arézt bekessigben,
 Hogy egy nép leánytól piros kimbóty kéitem!”
 Tunc fiam, arát a kimbótyól hallgass -
 Egyszeri látása csak nem lesz síralmas!
 De le megszeretnéd az a Kicsiny árvát:
 Csak magad, csak magad vallnád kinos kárát!”

18.

40. Egy dacsó pillantás lövell az apjára
 A fiii ragyogó égő szemzugára:
 „I hátha megszeretném? hátha megszerettem!
 E! hogyha szeretnénk egyen mindakettén!
 --- Boldogságom tudom, csakis benne él még:
 I tőle elszakartva ittem nélkül élnek!
 Ezen, hogy ő sem hajd az apja szavára -
 I hogyha engem lenne, nem volna of árva!”

19.

41. Tunc fiam! - Tunc! - megved hű ar isten -
 Türes fejű fin, est csak még sem hittem!
 Namis kinem, nemis - de hisz most keszél:
 Tőle elszakartva 'eltevét nem éled!
 Ninesen ördögösabb ar asszonysemélnél!
 De hogyha miatta elved megszerelnél:
 Síralmas esepis volt nekem születésed,
 Akkorott senked mányoda kelésed!”

20

42. Mintte sírkövekre sűrű jobban lényel,
 Tunc ejo' szemé türesben viláigal -
 Majd meg összehurra fakata semöldök
 A Kicsiny sokában mecsen tekintéssel -
 Mintte gondolkodniék valamitől félve,
 Minthogyha magával perelne, keszélne:
 „E! hű künnes ragyok - ő maglabanc künys -
 Lohasem lehet hű siveim Honkája!”

43. Santán egyszerre küszkén felpillantva,
 Mint a bűjő kúszaké dacosa álbalesapna -
 „Kinye, édes apám, mi is leszél nekem -
 Hogy telén elvessék lánjait megeseilem?!
 Hát igen hihetne: vés vörse nem válik:
 Gyűlöly maradok én, gyűlöly mindhalálig.
 Édes apám mondja! - én nem is hisz bennem!
 Totenem, becsület - kumeries - meohmen!..”

44. Tölket egy nőh sem riól, lassan tántorgva
 Az aptó felé meg valamin morogva -
 Még egyszer hátánér, artem anyukkéjsem
 Eltűnik odakint esteli sötétben - - -
 Az öreg is hánud, a föld ing alatta:
 „Hová is mehét most ez az istenadta!
 Félék - nagyon haves: ráint az apjára -
 Csak az faj: nem mondta: az isten megáldja!”

A hajás szomszéd.

1.

45. Mint a tűz ifj ki egy kicsi faluban,
 Forró piros lángja magasra kilobban:
 És a falu népe fejez, eszif vesztve
 Összevissza rohan, csattan, kereszbe:
 A kérész vad lángja gyúladt ki akéjsem
 Tó gyűlöly Tűnnek fiatal sívében;
 Eszifile érsés égve álbajára:
 Kérész és kérészeség és szarlamára.

2.

46. Az este oly csöndes, nem siáll egy lehellet -
 És az esti csillag a vár tornya mellett
 És a hely kiesigétilag gyúladt ki a mennyben:
 Anyi halvány kis mécs aluszik ki itt lemm
 Nem csoda: az idő már későre jára,
 Csak ott a hol nagyon a faluhatára
 Letszik világosság a kis fehér háznál:
 Hát még ébren vannak Becsiyi Balassnál.

3.

47. Hogy mielő, mielő nem? - a jó ismét tudja,
 Csak arra vesztett Gyűrűkz Tíme utja,
 Hogy talán még egyszer szép Dorkák lássa,
 Vagy csak rétekintsen a kedves kis háza?
 Hogy heróljon ottam: lakomai lesz belőle?
 Hogy hívessék vejein öiökre ő föle?
 Mint réndszel a pusztán dílikál, a csalta,
 És legény a kis fény leszen de csalta.

3.

48. Tott(a)hol az ablakoz felfutóka lomija
 "Tötétko" karjával ányhan általfonja:
 Ott benéseth csöndben a kicsiny szobába,
 Melyből kiképzislenek a mécses világga -
 Diófa csatálnál ily Bejényi lénya,
 Előtte a holmi összevissza hányva -
 És Tűz kis kezében s fanalú kézen tartja,
 S habos ruháskáját hiszen varrogatja...

7.

49. Dehog varrogatja, ott ül lenyatt dölve -
 Mintha a szemébe könyves tövölne...
 Felve összeressen minden apró nesztül,
 Mint mellőtöl bimbó, melyen harmat rezdül.
 Tjén Gyűrűkz Tíme lemegeves állt ott,
 Mint a ki látja az igék megyességet -
 Legény elátkozott égő kinnal látja,
 De neki sohasem lehet en harája.

6.

50. Akái irti körsen, állt ott a sötétben,
 Mikorán valaki megpróbítja szépen:
 „Adj isten jó estét, vitéz Gyűrűkz Tíme!
 Ugy-e kihaláltam, iger istenemre!
 Lassa, engem nagyon senki sem kerül ki:
 Tudom én hogy kelmed en a vitéz Gyűrűkz!
 „Az vagyok. Jó estét. Kérd akáki legyen:
 Haggjon itt békében, csak az egyre kérem!”

7.

51. De nem ada Buda, vitérlő kovácsom!
 Ki akarna teini, azt már ugyan látom...
 Pedig hozzá tudná, mi az igaz szándék -
 Ulelem, tudom isten, illekenem nem léniék!
 Pedig a nevemet - tudom - nem kívánja:
 Tettei Ténos vagynak, a vár Kapitányja;
 Labancs híresen miatt ne hánts a kétség:
 Azéi kemény mégis jó magyar visél még!

8.

52. Azt a jószágos nagy isten is megáldja,
 Kémes Tettei nem, hagyjon belkét, látja!
 Csak ne hajoskodjék mostan az ügyemben,
 Mert háj jó kedvemben nem talál most engem."
 Ej, te halga fii! háj csak nem étesz meg?
 De háj az ifjúság mindig csak így tesznek..
 A Kiknek a vereték isten is akája,
 Erőket veszi el nagy jól megravaja.

9.

53. Háj hallgass meg rómad, [Égy mondóm susogva,
 Hogy valami nagy tovább ne hahagja.]
 Rakócsy megcsóktat bécsi köztörvényt,
 É még látotik valami nagy dolga késsül;
 É mivel megmondottem Töle ~~hisz~~ labancnak dolga,
 É ki a Kúncshoz így önkényh járult át,
 É hogy a németek dolgukban minthajnak;
 Rakócsyval adom által est a várad!

10.

54. É Kúncs Kapitánynak hié is küldök imen...
 "Hisszen jó is volna a dolgot elhinnem!
 De máj én nem hiszek, háj háj hitetnek:
 Réji németek nekünk, ne higgy a németnek!
 Gyűlöly Tűzök bírsay nem sadi rá kelmed..."
 "Háí bírsay teneked ifjúság felelned!
 É lovaghitemet más etkény megcsóti:
 Bírsay a halvapod ilve meg nem éri!

11.

55. Bitrouy mag nem éri, de most megbeszéltek,
 Hogyha el nem hissed: csak teneked atok.
 Persztes levelem kérem irva áll már,
 Lemmi egyből nem kell szállító futárnál...
 „Küldjön hely a várható - elég katonája,
 Ki csak rögtön sokan ma parancsára -
 És arh hiszem, kelain hiánya nincs loban -
 Haggyon engem békein, hevd maradjunk jobban..“

12.

56. Tegen! böles bajtársam - teni wallonj menessnek
 Kivél att nálatok eszpa eszpa tesnek -
 Hogy annyit hiigjenek igaz jó szavának,
 Minny te most emmekem, a bejohlé hatnak...
 De hely haggyunk ezt most: egyből is mondniék -
 Tudom, a lelkedben operáló lü, gond ég -
 Küld fiatel lelked hoves harcra kelve...
 Pitt ellen a hárbán lakik szép szerelmek...

13.

57. „Hágy arh kuman tudja? istenadka kime!
 Graissemii labancra, magavolnaki rime?!“
 „Csak ne oly tiiresem, viter löf“ síkely -
 Monda a vin róka jeges hidegséggel -
 Hágy arh jól nem fogja tiiresem ifju elmed,
 Tilkolmi nem lehet a sivnek szerelmek:
 Ittör ar felhön is, mint ar égnek napja,
 Szello elszuejja s visszi fogjuk halja...“

14.

58. De hely nem vaggok én lelked gyöntetője,
 Csak igaz hatatod, ki javadal újja -
 Ha kumerkor vised persztes levelem:
 Ertted - helyetted megállom a helyem!
 Én vaggok csak a test: Beisngi ar ainyek;
 Utánam jönne ő, he pokalban járnek -
 Ti tenesros ar öleg: a hogy kumom végig:
 Ugy járja a utat - utánam mindelig!

15.

59. Hagyd te megteszed az én Kivárságom,
Tudom, hogy megváltád leszek e világon.
Csak két-három jó szót vetek én a lába,
I tudom, hogy nem henygek pusztán sivatagba!
-- Hagyd csak a beriedet! Keresztben állass,
A vén Herkulésiel most hamarabb válaszol!
Hogy tiszta a szándékom, a jó isten látja,
Ki a magyaroknak igazán barátja!"

16.

60. Siker Távos nam, Kérdő! angyal síval!
Csak meg ne mészáros mészáros síval!"
Tegy bevélt az ifjú - s ofan volt érselem,
Mint egy szép virágnak bimesporos kelyhe:
Egyedalt van a mész - mész sevelménének -
Chásaldalt még van - a gyűlölet még -
De mint a jó kis mész, meg ismeri a mészét:
Gyűlölgy Ámcs is csak sevelmész mészét.

17.

61. „Kérdő! angyal síval - itt a kesem réja!
Cheljit ishallóban jobbek paripája?
Hamarabb, hamarabb, mint Kemere szánya,
Elvissem levelék chamarosba szállva"
Ment kéf a váramba, éjféli órában -
Koppantod meg a kapud hetszer bal sarkában
Chetén itt a gyűlölet: mitessd meg kis Pálnak,
Kivél level is ló Készeletben állnak.

18.

62. Én meg itt beriedet a Berinyi hába,
Beriedem a dolgot jól elmagyarára:
Altkusom a vémmel halk pipassó mellett,
I tudom, hogy sionna csak igennel felelhet!
I szép Thonkairak is [ajkam el nem árul!]
Csak egy kék szőz mondok mentő talimánul:
Megvan kötvé földön, mint isten kék egyben,
Örök törvény ez már kék "sevelmész"!"

19.

63. "Kendi a nemes tet - erjém meg a kála -
 A' eldó' isten is keresztet megaldjov! "
 - Meggyűlöly a vácha, kotozkál sötétben,
 Kér' utána Péter, mosolyog sötétben.
 Hétozer Kong az ajtó' - a vállapán fordul,
 Mink koporsófüdél visszadokken szordul.
 Megnyílik az ajtó' Berényi lakáiba,
 Szeliver veset be földi menyországra.

~*~

IV. ének.
 Vét csöndes ház.

1.

64. Berényi udvarán tölgyfa, villámjártá,
 Pusztá ház, reááll egy kis vig madárka:
 Elcsereg, elcsereg örömtelen ágon, -
 Egyetlen vendége eren a világon.
 Szecetné a vén fa, hegyha ríngyet hajtna,
 Aghógos, hús lombos lugas valva rajta,
 Hoz el ne nélkülösen kis Dallas lakója,
 Ki vén napjainak hű vigasztalója.

2.

65. Mink ez a vén tölgyfa olyan volt Berényi:
 Megjárta az idő, kin volt neki élni -
 Csakúgy elengődött, lassan sráradorva,
 Ahog a sas fejszéje a csepést meghozza.
 De ha reánerett kieselő madarára,
 Szanyos jökedvén angyalleányára:
 Tavaszrígget hajtok hervadó reménye,
 Napkint melegengette lángra szemefénye.

3.

66. Hej, most már nem ugyan, csöndes a kis ház ma,
Mint ha bent mindenki a hideg ház sárma;
Bánathalmozat ragyog lilium helyében —
Siralomhárra lett ez a pieriny éden.
Bizony siralomház, pedig ki is vétett?
Talán a jó öreg gonosz leinössé lett?
Dehogy! csak a lányát szeretve szeretke:
Hogy más is szeresse, alighogy tűrhette.

4.

67. Tán a kis lány vétke — a szerelme vétke?
Az már csak nem vétke: a nő mindensége,
Nélküle az ény elpadadó semmi —
Ki nem tud szeretni, jobb annak nem lenni.
Szeretel! szerelme! áldott jó testvérek —
Áldott az a porsem, a melyre ki léptek!
Nélkületek földünk siralom völgy lenne
De istennel melege, ha ti laktok benne!

5.

68. I mégis csak gumyart a vén fa és virága,
Mint ha elvágnának a jóbbik világra —
I mint az áru fagyok kalászoknak köste.
Vadászok léptek felve szerem össze:
Ugy szeremek össze, hogy az ajtó dobban,
És jó léteik nem lejn be rajta nyomtan.
Mint a faragott szent, - áll az egyik, másik -
Bámulva egymásra néhény pillantásig.

6.

69. „Hagyha közzük volna kellem halfelében
Könyve facsaradnak némelyü keserűben —
- Igy keddi jó léteik - döcsögön, merésziük,
Bölint is, sunyorit - mint ki nagyra készül-
gyász van a hajlékban - a Károlyi késszen,
És itt nagyok én is a nagy temetésen:
Meghalt hát a jókedo, tegyük le a sírba,
I mindégjünkünk rajta könnyeit elszija!

7.

70. No de ha meghalt is - a csoda hiába?!
 Olvastam valamely a szent bibliába:
 Minth' Urunk a társak feltámasztá' szépen:
 A jó kedvet én is felköltöm aképen. "
 Ugyan ne tréfáljon. Kincsen idő arra.
 Földülj! Ohon lényem egyet a juttatás,
 Később meg az egész, légy jó házi asszony!
 Kelmed meg üljön le, igyék és hallgasson!"

8.

71. Szagot sandított a lakosok e szöke -
 Tilay hajmán pödört néhányad a róka -
 „No de várjanak csak, vőtar végén csattan
 El egy harapása mindent nem mondhatam!
 A tündés beszédet csak ellehet tüenni:
 Berényi Huskát olvasni a Gyűrűk:
 Megvan kötvé földön, mind isten kök égben -
 Önk Törvény ez már kettő szemében!"

9.

72. Legény Lister nam, sejnálam, de lássa,
 Hoztam kibicséklott kend eszejárása!
 Tudja az miesten, hogy kelmed mit vétett,
 Hogy olvas fejében most olyan sötét lett!
 „Éltam meg, jó Gyűrűk Kinner más csupán volt-
 Mortam meg nagy hőlesen hozánk általpráttolt;
 Ő lesz a kiválynak legjölle katonája,
 A legzelebb feleség kelmed Honája!"

10.

73. Megállott itt Lister, lélekreni sem met,
 Ugy nőtte hiivaként a jó öreg ember -
 Várta, hogy miként hat az orvoság rája -
 De nem erejőfü volt éim orvosága!
 Met alighogy bevett az öreg belöle,
 Trigorin sötét lett mindeneq redője,
 Lép galamböör fejét magasra emelte
 Amlan rákerde nagy haragra kilve:

11.

74. Kinner weimiek awal diesekesnek,
 Nagy hitvány labanczerá ök sohasem lesnek.
 Arany a jellemük - rosszda nem fog rajta:
 Bűnöké nőjük is egye csak azt hajta,
 Pedig washöl nemek, mi rosszda mar össe,
 Ahly akad egyrái kemény jellem köste -
 Lelkük csak füszéltként regeg jobbra balra,
 Chere a mellő' faj - ringatózik arra.

12.

75. Lent legyen elöttem mindenkinek elve -
 Bai mindig boldogul elven gyözedelme.
 Lent meggyözedésből megsevelnem pártom:
 De más szíveteknek lelken ki nem tárom!
 Másadik Tudás az, ki egy esszéjéit
 Elhagyja az elvök egy kis barna lánycsót!
 Inkább adnam lánycsót kinner feleségnek,
 Minthely hitelhagyott elotagadó népmek!

13.

76. „Er a helyes henné! - bölcseség sugallja -
 Tüdtem est elöre igazán megallova.
 A ki áruló' lesz szép leány szerencsét:
 Holnap áruló' lesz nyakb' ölelését.
 Er csak türeplőka valy, hogy csak jobban lüssam,
 Ily jellemhjellemet nem találai másbam,
 I' becsület, lényekesség testvérisem, szépen,
 Elitkünk párosulnak jó hivünk lelkeben.

14.

77. Beléjett Flanka. Nemak mind a hármam.
 Kjelvet meg nem oldna jó kor a pohárkam;
 Bai Flon behorta fejes lilikombá,
 De mellé' füszérel' édes szől' nem monda.
 Ajja könyes szemmel arczára telkinte -
 stundem rákerdte nagykad köhintve:
 Elmondta röviden néki Gyisely dolgát,
 Ungi labanczerokhoz huggmikeji' pártolt ah.

15.

78. Nos ídes angyalom, lélkem igazgyöngye,
Fekad-e kis sáved éte véres könnyre?
Igaz szerelmre van-e abban érdem,
Mik aruló lesz? — nyájas síval kérdem!
Ha láttál fájdalomat mulo' óz szemében,
Mik a gyilkos fegyver most ejtett meg éppen:
Olyan volt a bánynak sreme csillogása,
Mintha már megtörtént síve hasadására.

16.

79. Haloványabb kőnél halvány ábrázatja,
Peregő bimbónál remegőbb az ajka —
Rookardosra ragy le apjának vállára,
Csak a pieriny, nem' sio' jó halk ajakára.
Apja kéblén nyugszik a halovány lányka,
Mink vidüje elött az éva bánányka.
Törő esővel apja homlokára rányom:
, Milyen az üstön — est kőszőnem lányom!'

17.

80. I hátta az a kis nem' talán miást jelentet?
'Nem lehet aruló', kik tisztel, mint szentet...
Nem lehet fogja elhaggni, kik szeret, mind senkit,
Kicsik szerelmében elhagyna mindenkif...
De örül az öreg — hiszen ő csak felefi,
Ki egy bánynak harerül meg nem éti —
Örül csak annak az ártatlan kis nemnek:
Hogy könnyben kioltva bánja szerelmek.

18.

81. Főhallott Tréter is: „Ugasíteljeik álmod!
Köngedalmas ídes éjszékát kívánok!
Utolsó tanácsom: legszebb bánynak apja,
Hogy csak a kis angyalt csak elvünnek adja!“
I nemnek villama esodásan világol,
Rajzillandó a bánynak: sreme, lelke bánynak.
Behelnekoládrak sötét köpenyében
I kareid dörsöve lép ki hollóijé.

19.

7. 82. A csöndes kis hárnak fejő néma titkát
Ejszaka fátylai sötétben borítják;
Csak az örrönggöl, ki még el nem kőse,
Hallgatörök néma minden sívverésre,
Hogy artan hieh vöggen a nagy istenségnék,
Föl a szelb haráka, hol csillagok égnek -
Kinek elég most már földi szenvedése,
Kiesoda méltó már hajnalébredésre?

20.

83. Iréter, mint egy kiggyó - meggen csusva - másva.
Gyütkyél. Kapujál megzöggeti, rázza, -
Tompá hang felel rá: „Ki röggel itt éjjel?!
- csak a szelb volt tém jászradó meséllyel...“
„Földönfutó uagok, házerok nyomoléka -
Láingas hieh kell vinnem egy magyar hajléka.
De hieh eltévedtem e sötétjök kalban -
Mondja meg nagy uram, a Gyütkyház hol van?“

21.

84. „En volnék e Gyütky - így térjen be hozzám!
Nem kérhetek en be, hiesem nagyon rossz éim!
“ A Tób hiesimél rosszabb telán Rendnek -
Ia hiesit vörök nem egyszer szenvednek!
Bocsánatot kéret Rendnek Lure fia,
Kinek ma harákol el kellelt futnia -
Labaner Kapitányhoz Breequairmegyében
Menekülh át tilkan kintakari éiben!“

22.

85. Vízre uálh a veie egy magyar embernek!
Nekem nem volt fiam - jettyni volt e gyermek!
Elmeheztz aludni - megien öieq Gyütky,
Lent rabhantok alatt szelb honba örülni!...“
„A von Kruer megott - istentudja meg mit -
Futni kénd a labaner, mind kiz szellem réimil -
Kinjaitkhan hagya, kiknek a vesite
Övélb állott sépen, mindent megmérgeve.“

86. Mikorán föl ére jó Tréter a várba,
 Durradó pánája ok már késsen várta -
 Rádobta köpenyét egy csillagó vétre -
 A tánt rákönyvontott saját hős fejére:
 „Nem hiába jártál kécsi Kolostorban!
 Megtenneltad ottan: hölcsék köve hol van?
 Beteljesült!... majdan én is így kiáltok,
 Ha te szegény golyók itten téiden álltok!“

~22/22~

V. csek.
 Pro libertate.

1.

87. A Beskidok alján, szép langyel vidéken
 Kisütött a napfény a Keleti égen,
 Rásütött melegen a tavaszi hőre:
 Könyvesik a jégesap a priering folyóba;
 Tötét tülevelén üde fenyveseknek
 Csillagó haematnak cseppjei szeregnak -
 Csillagó haematnak kistestisste gyöngye
 Talán a magyar föld édes önméne??

2.

88. Mit sár a magyar föld édes önméne?
 Mikor a hataian hársom bajnok léj be -
 Új zászlókat hoznak: piros-fehér-zöldet,
 Hogy megáldják vele szegény magyar földet.
 A zászlón egy név van: a szenteknek szentje -
 A te neved nem rajt nagy magyar levélte!
 Rákóczy Fejencs azt fenttündöklik rajta
 „Pro libertate“ csillámlik alatta.

3.

789. Ah oemignak siive simte össesordul:
 Öönnesketeise jáija ar kecsatul —
 Megéetik ez érsésh minden magyar hársban,
 Éritk, az időkben mostan nagy válság van!
 De megéeti nem csak magyaroknak népe:
 Valami eljutott léteik felébe —
 „Ej de mit is átkat olyan rongyos gánda?!
 Nem mer az feljönni az évs felvárta!”

4.

90. Am aréik a labanc gondolt ketők, hársat:
 Töl teli rakatta mindennel a várak;
 Benisott arútkin az öreg tükösbe,
 A hajrsát gondolat hegyese püvöte;
 Farkasböré kacagányk kerített nyakába, —
 Sarkantyúja pörrent, ha csak resdülk lába;
 Zománcos a kardja — új mentelkötője;
 Fagyjával jätörök a völgz hús szellője.

5.

91. Etkin mitéit áltott ilyen dinst magára?
 Hag rossz labancok lelkét elfödje ruhája?
 Hag egy esaba-magyar len éhiggye róla:
 Kines a földön vála tüllök jóalkarója?
 „Tö reggelt, vitéz!” Becényi barátom!
 Kés, nem vengyk-e én kék legény a gáton?
 Bár idegen voltam, magyarok születtém;
 S mindig magyar voltam szöböm, igaz tettem.

6.

92. Mójon hát most végig, s mondja meg, mit gondolt?
 A kösög szarujá adott kendnek gondolat:
 Felét kecsatjének — felét bánatának
 Tegye a vállamra: fogadjon fiának!
 Rakok három kinyhót váram belsőjében.
 Da viszem kendet is a linyűt szöjén!
 Hag hársosok kel van — ne legyen a gondja —
 Rászáll a pajzsa is a béke galambja!

7.

93. Édes Létér uram - Köszönjék - de lassa
 A jó is kínos most - bá' isten áldása!
 Ne vigyük el tölem, kih' isten szánt nekem.
 Az én kis bánatomat, ki a mindenségem.
 Több nekem a kemény, mint 'ő' ad keserbe ---
 Több a madárdalnál, mint 'ő' szig' fülembe ---
 Ha nélkülük volnék: ööm is csak bánat,
 I bánat is ööm lesz, látva Honháimat!...

8.

94. Itt egy Könyv esillant meg a vin sas szemében -
 [De gondolta az öreg: a fűfű Könyv szegyen.]
 , Lassa Létér uram, a szemem mi gyenge!
 Ez az apu' jószág' beszalad szemembe ---
 A vin bibliaimat elő' ki olvassa?
 -- Meg kélned nagy re' is: nem rágyunk magassá'
 I megfogta a torokán szarvát nagy keserve,
 Hogy helyzett bánja, valamin' keserve.

9.

95. Hallod édes bánom, Bécsyiek bánja!
 Hártszernémi jött ma a vár kapitánya...
 Megállott helyében a kis halovány bán,
 Keinán, mosdutatlan, miként a sóhalvány..
 Egő piros vére általreség rajta -
 Önmagát haragja pirosiny piros ajka -
 Ökölbe saritja kerek szivéher,
 Tán hegy visszanyunyja, a mit ottent écs...

10.

96. Gyáva árulója - fűfű meg tud ölni!
 De egy ártatlan nő' nem fog cím megörömi!
 Kém hiába vaggok Bécsyiek bánja:
 Ugy kimondom szómat, hogy lallam kívánja!
 Mind megvetem a rosszát, imádom a szentet:
 Mint szeretem Imrét: úgy gyűlölem Kendet.
 Az isten megvejen, a föld is kivessen,
 Előbb hagysem Iréted utalaka szecessen!..."

11.

97. Gyöngye lángköl így lett kiörkte magja aszony:
 Tüskés vadrosszából senki se szakarson!
 -- A láng megfordul - az ajtó becsapja -
 Köve váltak ott a kő s' édes apja.
 Megráskúdk Sriter, leeresent a fejével,
 Lesüti a szemét, mind ki tervet érlel;
 Asten sarkon fordul - annyi motyog; jól van!
 De sok mindenféle fírhét meg e szióban!

12.

98. A bosszi veressen? - nem! örülk szednem:
 "Mord kell a lángyit kemény harcrea kelnem -
 Bírskén bevallotta: savam meg nem köite-
 Megtöröm az apját: akkor lesz megtörve!
 Mit mondtem gyűlölye: olvasom apjára...
 Nekem hasnumrajön egész ország kára:
 Eyyen jókor kárelg Rakivery hívása:
 Beinyid mártom be nyakig libertesba!"

13.

99. -- Tires pirov arcrát utolszor megnérte
 A kacér napgulyó a Budrag visébe -
 Asten aludni ment, hisz kifáradhatott -
 Ahintén a földnek annyi sok jól adott.
 Fobb is volt, hogy lament - nem lát a kis hársa,
 Hol az igazságot esarnok meggyalássa;
 Hisz az igazságnál ninesen árvalék fajta:
 Legkisebb marha is szacet rignyi rajta.

14.

100. Beinyi hársá tein erősiggi vältott?
 Hag wallon katona kemény örül áll ott?
 Birony az öreget vissik a bástyára,
 Hol velammi torony sötét ringa várja.
 Mit ér átkos sziója, - levegőbe sziója -
 Hag eskedt ne legyen: a karabély ójja;
 Rimankodik lánnya, de kiesőbe bánja:
 Katona csak csaköz, ha ura kivánja!

15.

101. Teva van a parancs és az meg van írva,
 Nem törlődik az le, báha szór szív sírva:
 = En Péter Johannes, hiva a királynak
 És hű kapitány a királyi várnak,
 Hűtelen Bécsyit elfogatam mostan,
 Akit aruló nádor tölte fejét rosszban:
 Kurucok kímévi, rebellissé vála,
 Rakócsy irását megtaláltuk vála! =

16.

102. Az öreg Bécsyit viszik a tocsnyba,
 Hogy ne bánssa anyik mindennapi gondja.
 Péter pedig kimegy a vára fokaiba,
 Szini fűs levegőh föl és alá járva.
 Vasingét ledobta, hogy tágnuljon lelke,
 Ahol anyi sok röpke gondolatkal telt be.
 A Korlátka dölve néz a Budragkőre,
 Hol hűs esti járak táncolva futnak össze.

17.

103. Hogy így állt magában, csak szellő volt társa;
 Széj formán felfódtt eszének járása:
 "Vessénytársam eszindes - el van tőve mélyen,
 "Ettől ugyan már most aligha kell félneem.
 És leányok arja? néma, mint a holt-hal,
 Pörelhet nagy hangon: meghallja sirtaladal!
 Kijátszám a kártyéit s egy anyi mint szászó,
 Nem jár le három nap: eujem a leányzó!

18.

104. De hát ez a lány? szász kurucnál rosszabb!
 Széj szemével vihait a fejense hozhat -
 Talán bejár mindent, kimegyeket fakasztva...
 De hát kisher mome ellenem parvasára?
 Háborús időkben ki hallgat szavára?
 A veim Gyűrűk talán? - az nem hallgat rája:
 Az hiszi a fiát ő csábítá által,
 És akkor a leány elmenne sem átal.

19.

105. Majd csak megtörök ő s eljön hozzám kémi,
 De majd a feltetelt saját sívem méri.
 Las a vén Gyűrű--ar volna ^{tan} vésélyes?
 Egész, ilyen vén sas seme nagyon éles!
 -- Ha Rakóczy hírek sél fülebe fujja,
 Rosszát feingyájt felkötö majd újra;
 Aktein már ellenem jöhét rompos gánda
 "Squinnak toka őket kézen vágja."

20.

106. Mit ar ember teves, boldog isten végsi...
 Léte, biz hiába a nagy eget némi!
 Nem látja meg kelmed, mi vem ottan írva
 Peregő, halovány-éji csillagpisba!
 De egy meg van írva (ar) isten nagy könyvében,
 A szép magyar népe kiolvasta síjén:
 "Véje meg ar isten, ki ar árvát bánítja,
 Adjon meg ar isten, ki ar árvát síánja!"

II. ének.
 Szerepkéből - szerekből.

1.

107. Gyűrűknek hára, a mely hajdan vig volt,
 Csüdesebb lett mostan, mint ar ungi sírbolt,
 Et hol öök álmat sok vitéz alussza,
 Olyan igen csüdes, olyan igen pusztá.
 Hísz itt sok jó séllem nagyon eltemetve:
 Minap még piroz volt a ház piroz kedve --
 Ott nyugosik most remény és boldagság mellett,
 Ki tudja, hogy újra sírból mikor kelhet?!

2.

108. Et nagyon temetve sok sok régi jó nap,
 Körtök vészest Gyűrű, mint vén imáris' pap.
 Fejét roskadozva a mellére hajtja,
 Titokzatos síkat mormog néha ajka.
 A seme köborul tekint a lége szét,
 Egymáshoz állfonta munkás, rémzes kerét.
 Talán megsiratná vén tölgyfa kúriája,
 De kuszáratt ennek piroz künnye-árja.

3.

109. Képződnek az ajtón éjre e pillanatokban,
Nem is várnak soká, az aító kinyitottan.
A szobába halkán halovány lány lép be...
Mintha most késszülne az altár elébe...
Patyolat ruhája, Karmarsin eszomájaja,
Rózkamálós mente Könyven beül rája,
Gesztenye-hajléka gyöngyök vesztek füvére,
Hányakán Kláris éj fényes piros tűske...

4.

110. Ki vagy? mi jött hozzád? - csak röviden végezz!
"Röviden végezzél, de tudom, elég lesz!"
"Kélned, a ki éti, mit tess e sis: bánat -
Oleson, nyomorulttal, kegyelmessen bánhat.
Koldusok jönök én: alannissniat kérek,
Olyast, a milyentől meggyőzöl a lélek!"
"Mit adjak én neked? - kéred koldusoknál,
Koldusabb én belkém minden koldusoknál!"

5.

111. "Hát csak egyre kérem itten nemtől tember,
Bármik is mandanék, hallgasson meg engem!
I ha igazsághoz könyve szivét nem fakasztom,
Ha végig hallgatott - élvehet már estem!
Kivül kend esk hiszi: lakancsokhoz álkei
Csakta édes fiát szerelmi lükhájjal, -
A lány, kivül hiszi, hogy vétkes bánatok:
Beérnyi Plana - - - az a lány én vagyok!"

6.

112. Megállott e sönök lányok legszebbike
Lélekretelt venni, mint hajlott "silké" ---
"Élőre! hallgatom, met már megigértem,
Élőre, míg szédet tisztán meg nem érttem!"
".... Es kélned, egy gyűrty - gyűrtyről elhitte!?"
"Hogy fia emyid av "osi" feifi hitte?
Lánya, ki nevelte, emyid tud felöle?
En nem hittem soha, én a - szeretője!"

7.

113. A vállkapitánya, az alkorratt ember,
 Megsacietelt engem kaján szerelimmel,
 É hogy ne legyen veidém a föld kerkségem,
 Elrakolta tőlem minden mindenségem!
 - Vitéz Gyürky Imrét el csak ő rajtatta,
 A mint ^{at} gőz apám is láb alól eltette -
 É hogy ez mind így van, megeshüvöm rája,
 Ésten sugta nekem, ki hívünk virsgálja.

8.

114., Világosság! - kiált, s kap Gyürky fejébe -
 Alkot legy leányom - folytatd, beszéj, végezz!
 Mikor édes apám elfogták az este,
 "Wallonok szavából jülem ezt kileste:
 Mármarosi amok tücsdös bővébe?
 Talvolta Rákóczy áldott magyar néjre:
 Új künner háborút hoz fegyverünk éle,
 Ocskay verünk s kende att van véle!"

9.

115., Hát te mid fogsz Terri, szépségek leánya,
 Besznyi Balázsnak bátor Flonájára!?"
 "Tudja a magyar nő, mit kell neki Terri!
 A hal az én helyem, ott fogok én lenni!..."
 Felugrott az öreg, a lányt megsókolta,
 Lúdar egyenes lett, akár ifjú volna -
 Szemében ragyog a régi fény kigyulva -
 Leenyestet látom veid kombaru nyra!"

10.

116., Ginom Péter! nyergeld Bogács parifámat!
 Akard le a szegeöl görbe kis szablyámat,
 Ved rám nyakharvító farkashör mentémet,
 Akaköpenyemet, a régi fehérét!
 - Két nap múlva jövéink, két nap múlva, érte?
 Négyes bossut vesünk - az első teérte;
 Egget meg fiannét, - egget az apádét -
 É szünyüt, súp harántol eltiirt gonoszságéit!"

11.

117. A dülő ut porrik, a mint a ló ugrhat;
 Vár a lány utána, a meddig csak láthat:
 --- Mostan a hiden meg -- alig látni partul --
 Most meg az egyenes nyárfasorba fordul...
 Pátyolat kendőjét a lány feltartja,
 Búcsút csillan vissza a vén kuncor kardja...
 "Már Imrén volna, egy deli most is meg!
 Heradó reményem, üdvösöllek ismét!"

12.

118. Aztán a lány a sefőrekre néz fel,
 Hol nem parlági sas -- gyáva hulló fészkel;
 I neki indul nyomban a Kanyargós utnak,
 Et melyen kecskék kis virscek futnak,
 Apró kis virscek -- tán a sikla síja,
 Hogy idegen szárnok ősi várát bírja?...
 Et várkapu lágyan nyitlik meg kékfelé:
 "Beszettek rögtön a Kapitány elé!"

13.

119. Szépséges magyar hölgy -- várak parancsára!
 Eg alatt, föld hátán nincs hívebb szolgálója.
 "Díter Péter nam -- uggis tudja kelmed --
 "Váltságdíjat hoztam, csak nem hisz szerelmet.
 Mit kér szabadsághoz megörült apáméib?
 Előtenél drágább arany szabadságait?
 Mija apám vissza s kőné drágaságom:
 Mű csak Berényiké ezen a világon!"

14.

120. Aroslán a foglyom -- drága annak ára!
 En angyalt kívánok a megváltására!
 Et földkerekségen csak egyet ismerlek:
 Et csak te meged vagy -- díjod téged kélek!
 Et leányok sörme csodáson világot --
 I mint ki meglebbenté a saisi fátyal,
 Ugy állt mozdulatlan a harcverett feji,
 Nem mert a leányok túrnemébe nézni!

15.

121. „Isten szent nevében - leszek feleséged!
 Haqyha tein boldogga nem is teslek téged.
 Csak még két napig haqy aítatlannal élnem
 Bünöm bucsinatál az istentől keísem!”
 Hah, ez jól nem mondva - lakodalomunk napja
 Az öömnapjának a napfogyt megadja;
 I udáramben maradtok astein mindakettlen
 Keísem és is naqyon - naqyon megszerettem!”

16.

122. I lehajul a laínhoz, haqy meg is csókolja,
 De visszaríad az, mintha marás volna,
 Olyan lesz az arca, mint rósa bimbója,
 Melyről még nem gyíjtott kertek pillangója.
 Sietel uálkát unya - pillája megrerdül,
 Gyíngos mosoly lebben ajkain kecsesül:
 Majd letérem szányát e fehér angyalnak!
 -- I komor cellájába szótlan visszaraballag.

17.

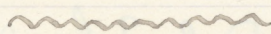
123. Ott astein magában dorgott ilyenformán:
 „És a bösz Kis madár berrongoti tollát!
 No majd lesimítom - tudtem ezt előre!
 Uqyis 'hasatérő' galamb lett belőle:
 Hisz Dueska teíste a kecserev bánat -
 És ugyan rendin van, ezt most jól csináltad!
 És az édesapja? - vigye el a gülyát!
 El ne járjon nyelve, gondoskodom róla!”

18.

124. Hát a gyírkü dolga? he van az is mosva:
 A kimeim látták, elment Mámarosba.
 A legfontosabb vár ellunkács a vidéken,
 Majd az ellen mennék, béket hagya nekem!
 -- No, ha Bécs városa ily niniitert látva,
 Kom nevelne magyart Duna-Tisza partja!
 - Keísem áldottabb nép ennél a magyarnál:
 Megy a zsinageden, bármik is akarnál!”

19.

125. A romszék sarkának kis göth ablakára
 Párnyog pirosan hajló nap sugarára:
 Glóriát ragyog le pirosny halvány arccra,
 Kit szentté avatott szerelmének harccra.
 A szép lány kisül fekete szemével
 Túl a nyárfasoron, Bodragpartján kékkel;
 Napkeletre kékkel, napkeletre bámul,
 Ahmadvá új hajnal piros hasadlárul...

III. ének
 » Prákócsy! Bercsényi! «
 1.

126. Vering a madár is, mintha félne vértől,
 Dáfönt az égen nagy hálszín kékül;
 Ólomsimán este — fülledt levegője,
 És a csönd olyan nagy, félni lehet tőle.
 Berezeg nem kúsítja csönd a lovagtermet,
 Forr a felejtésnedv, mit Hegyalja temett;
 Gyöngye levegő görög asztal közepébe —
 Falról szinte mosolyg csupringemek képe.

2.

127. » Hej hohnap len remek fincs lakodalma! «
 » Eljen a menyasszony, piros piros alma... «
 » Hetedhet összághem nimes remeknek pája! «
 » Hol van hát? kedd látom, mere van arája? «
 --- Bujdosik a kancsó, futhos kérről kére,
 Ásse-összecsördül poharak csengése;
 A lángirü ábot csakis Bréter véri:
 Mintsemlegy megimá, igják meg vitéri!

* Csupringen nagyon szerette a lakomákat
 és dauidat; néha három napig tartó is vandereth.

3.

128. Bitt a kelő napfny iten meg ne lásson!
 Med ha ti vigadtok: az én vigadáim -
 Erd adam élce - több is lesz majd máskor,
 Holnap lakodalmi édes áldomások!
 Kúruer kedve teimad a nig labaner népnek,
 Ajkunkon fordítva eseng a kúruer ének:
 = Csak azt néssed, rajtás, hogy a Kúruer hol van -
 Csak azt vágjad, rajtás kemény leusultadban!... =

4.

129. Főnt a vátszonyiál csak egy alak jár még,
 De s tova lebeg, mint a bolgói ainyék:
 Megáll, halgatórik a mulató rajja -
 Kéblet majd nébrirsa epedő sohajja:
 „Még mindig nem jönnök! -- akkor! -- az nem lehet -
 élveik-nak mentatya, ne hagyj el engemet!
 Akkor heit igazán felesige lennük? --
 Ak váfokka magas, van igazalom lent még!”

5.

130. Fud, letédel ujca, nem tud hova léjmi ---
 Majd sivél sötétja, majd a fűtök tépi...
 Kezekedő szél is sáivakosik rajta:
 Sajd üvölt köriotte, felhőgomolyt hejtva.
 Lehajlik a leány a kavargó porba --
 Ott fekszik egy kúruer, félig eltijorva,
 Felkappa hirtelen, fűt a sokajába,
 Alig-alig leija reszkető kis lába.

6.

131. Meggyújtja a mécsnél, visseviszi lejwa,
 Lassan, óvatosan a taronyra dolja -
 Sötét, mint üvölt eb, a sarakba tévedel -
 Ak kápis sem látja vör árgusnemével...
 Sepattog a szindely, hogy a láng nyaldossa,
 Ak leingok meg tánerba forgószél kapdossa;
 Pirok lesz a felhő, mely kámsötét vult -
 Vagy hajnalra hasad már az éji éghelet?

7.

132. Megharsan a vészkünl - meghül minden vére -
 A mámoros csapat kirohan a tére -
 Vigadó eljárnék átmeq jaggatásba:
 Tanya magás teimád, mint gerlek leigása ...
 Ott kint is felelnék - hogy a vészkünl sírel,
 harsyas riadó tárogatásival:
 ≈ magyarok esillagi ... Prákóery! Beereszji!
 Előre konfiak! - magyarok vitéri ... ≈

8.

133. Kadhok kap az örség, neteséik maladva,
 Síteit megrekultva sánt ki a szabadba:
 Egyszeren felhant az égő toronyra,
 Rörpántos pallosak nitokkál kivonja.
 Megrecesent a torony a gerendahamlok,
 És sikra esőben földre nyögve omlott -
 Egyet-kettőh lángot a néldünl rraátanak,
 Chajd csak sístergése hellik a paráronak....

9.

134. Hová lett jó Síteit? a mint fél ment kussva,
 Tán eső gerenda maga alá rivita?
 Csak az egy kisonyas, hogy öökre hallgat ---
 ch jó isten adjon néki is irgalmat! -
 Ráhullott a prákány a tímleöerajtóra,
 Vasas rácsorotját netesréjzel sísteit -
 ch höitén ronyára egy ifju rak lejvett,
 Hamlokah dörsöli, mint a ki most ebred...

10.

135. Isten itélet van?! vagy az esem hol van?
 Vagy talán lent vagytok máris a pokolban?
 Hulló angyal jajja? égnek resketése?
 Vagy szenvedő leltem kínos örülése?
 Gyujts világot bennem égnek ment merelme...
 --- chajd megáll hallgatva, mintha csak fülelné,
 ch mint a néleshamr a füleik éri;
 Kihallik belöle: "Prákóery! Beereszji!..."

11.

136., Isten! his e kik so' magyarok imaja!
 Előre, előre ment hantfi családja
 Egy sikoltás hallik: „Megállj, Gyűlty Tíme!
 Előtte, oh fejfő! hullak tévedésre:
 Csak ez égve kerek - a magas nagy égve,
 Fejfő jellemeve, haimas istensége!
 -- Mentse meg az apámát -- a töltesben ott van...
 Anémul a leány s leány félhalottan.

12.

137. Megmentek a hajnok, megáll legegerve,
 Esterikkárik agján erer érsés, esme.
 Lehajlik gyöngédén, felüléli halkaró,
 Karjain visszi a fülkéhes a falban;
 Lefekteti hágyon a pársik olére,
 Ch hal galyó és vér ten' hozzá nem fele --
 Meggyzse lehajlik -- remeg minden íze:
 „En' eides angyalom! -- istenem őrisze!..“

13.

138. Abtán a löttönkös kis utat egyenged,
 Feniti az ajtót, amíg lassan enged --
 Hatcapillanfylyka, mikor a föld rendül,
 Haveri üvöltésben tárogató' rendül --
 Popogva reseg sül rozoga fel zára,
 Ch löttön ajtaja szabadra van táva:
 „Bor Berényi jö ki!“ „Kam er nagy élek?!“
 Mintha síhol kelne halvány agg kísértet.

14.

139. Gyűlty megragadja lárasan a karját.
 „Legyő öreg ember, er iuszkön rohanj át!
 Csak siess, az égve! -- én semmi sem étek --
 Csak siess, az égve! -- mit' én rá nem élek.
 Ha szereted látni még a napvilágot,
 Őrisd meg és mentse meg áva kis leányod:
 Ott fekszik halokként az első fülkében...
 Min' jó isten töltem -- töléd mámon kérem!“

15.

140. Chajd a jó öreget ott hagyja magában,
 Kapar ott valamint csillogó paránsban -
 Valami csillanó fényes fogvet volk ott:
 Ch' rászpontos pallas, a mint Péter hordott.
 Fülkapja, félrohan hadaggrabi sánera,
 Hol az ég rem kedné az örséget ráverba.
 Réásmet nyomban: ott lohog lebegve
 Vén Gyöngynek fehér abaköpenyegje.*

16.

141. Tűs láng világit vész bomlokáia,
 Ch'ég jöbban világit seminek sugára -
 Chinkha öreg álmos felébredt ván' uja:
 Tűz sönid szabója, mint az istenűja.
 Odasimul mellé' édes Tűs fia,
 Vén Katona mellé' sudarsip Dalia:
 Tóban kiüd a fű édes ajja mellett;
 Hol hararól van szó, felejt ott szereznek!

* „Féjér abaköpenyegje
 Az legűnyek letérvue...” Cantio Dolosa, 1711.

17.

142. Tűstennék is tetnik telain e körtéret:
 Haragos viharja lassan esöndessé lett;
 Csak helle' járt témerot, fürgét és vidámat,
 I felhő'eresenben kis kék sűrget, témerot,
 I mint kihaló örtüs - rajta elhalványul
 Egy pislogó csillag, hűvenik a tejtul -
 Ch' minkület fosdik - minden sime éled:
 Valami hűdelti: Kűzeleg az éled.

18.

143. Apró kis forgácsesé repedez a felleg,
 Létfonslott pelyhei futóhínere kélnek -
 Kűösköriül sárgul a boltorak élé,
 Réáajrolódik kécsék, edök nélé.
 Kűszáll a fecske is pelyhes okunábul,
 Ch' fiistűlgő semér esicseregve bámul -
 Egy két vadgalamb is leszáll a vidékre:
 Rajáqaf hoz tán, hűgva: „léke! léke!”

III. ének.
Szabadság - szerelem.

1.

144. Zöldesbb fakoszeű fonta be az ormat,
A Bodrog vize is vidéimabban mormog.
Minden szálon haemat - mint a gyémánt, tiszta,
Márral kevert gyöngyöt pieriny lepke issza.
Tusagás sem hallik a becsüskö lombjain -
Csak a sórdok perog egyhangvian, tompán;
Hangjaica hullámszik a gyors kúner tábor,
Élen Bóné Andrá's és jó Kende Gyábor.

2.

145. Felugrat Oestkay a zöld sáncstebőre,
A hegyörren nyergénél rövid hegyestőre;
Püös a csizmáján reses kanygolásban,
Püös a kaptársán kemény vastkerésben;
Kücsmájain a köcsög - ingatózik szála ...
[Csak süláidabb legyen a gardája véla!]
Almás pauréja nagy-vigan ficsérinkol,
A tóssán socon Kaerémádon táncsol.

3.

146. Türes a paurpa, hegyri fület balra,
Talan hallgatónik a resgő dalra:
Origény katonái jó Csinka Tamásnak
Szép nyirettjüszionál csak megbabonásnak.
Lú, nevet és diúbang a Rákócynóta,
A melyket leujdosás és hares volt a kóta ...
Előimul a rérdok - nimák mindegyéig:
A húr és szóhangja dalimává válik.

4.

147. Oestkay puskaik min bejárja sora,
Köriette a csapat, mintha méhráj forrva.
Akar nagy Rákócyst, éhítettel nérik,
Amit apolja sóval* deekabb vitérik.
Repes öömében mindeniknek lelke:
Egy só itt tüleket ér, mint elföld szar telke;
Alem adnak avanyt, megyék gulyájáéit,
Ha Oestkay mondja: "Küsztel szabadságéit!"

* Sóval apolni = dícsérni. Linyi duklós.

5.

148. A mint így jutalmas minden legény szobán,
 Elő végső végig, hol egy kis csoport van;
 Kicsiny ez a csoport, de bármilyen nagy lenne,
 Nem félek meg kivélni, Több szeretet benne.
 Levettél fangercsú - Berényi írt rajta,
 Kis fejét ölébe Deli lányja hajtja;
 Öreg Gyűlky kérésén áll ott jobbra Töle,
 A halján meg fia pallasára dölve.

6.

149. Lázasanyam valva - mind csak ide hoztam,
 Körtetek, vitézim, jutalmul kiosztván -
 De most semmin sinesen, leijdosó veréneke,
 [Mint semmiye sincs még hasám nemzetinek!]
 - Hinen még hasánk sem ez a földi éden -
 Itt magyarok előtt, Rákóczy nevében,
 Ticsaió szóm legyen jutalmuéró tettem:
 Bátoroknál bátrabbak ti voltatok ketten!

7.

150. Néktek, kős Gyűlkyek - Rákóczy nevében,
 Abadon a várat, mid' szeretiink éjpen;
 Tartsátok meg bátran sok sok kemény haréron,
 A minthogy titeket az isten megtartson!
 A két Derék vitéz éjtatosán hallgat,
 Renskió haljukkban a sastollas kalpag -
 Egyetlen keszvéink jobbjuknak nyugtása,
 Megélti a verés s magyarain megrázra.

8.

151. Chajd előbbie léptet a nyugtalan lóval,
 S a Berényi-lányhoz hajlik édes szóval:
 Tudod-e, kős lány, keszimmak virága,
 Zöld Tisza partjának legszebb rőzsarága,
 Ha eldó angyalként el nem küldöd Gyűlkyt,
 Tejjel nem világítsa fejkéink nekünk itt,
 Ki tudja, e földnek régi magyar vára
 Szabadító napra meddig, meddig várná!

9.

152. Van nekünk is hős-nünk - áldás nagy nevére! -
 A legnagyobb magyar vértanúnak véle:
 Meghalt idegenben, - a nap is beáldos -
 Légy neveddel méltó verőnk anyjához! -
 Evvel nádvirágok szed le kivesszajánul,
 A lányokat mosolyjal lenyújtja lovánul:
 Er a kis édenjél bámmeljel föléne!
 "Kih legjobban szeret, annak türed mellé!"

10.

153. Hangosabb lett a lány heves sívvelése,
 Légy rempillantása minden kőnönése. -
 Éneke jut apja tiltott rórsatáje
 Erh is adakisi a menteküköse,
 Mentekükösejei vün Gyúrkij fiának,
 Ok a hol helye volh első rórsájának:
 Hogy elmondja a virág - mih majd ő mond mássor,
 "Szerelek még mindig, szeretlek most mászor!"

11.

154. Kiváncsom, hogy kénah kette ne nekasson!
 Ammal, a kih szeret, helyen vün ar asszony...
 "H is is helyen vün a merök virága -
 Kerdé' rá Ocskay nyomban kőbervágora -
 De háh labanember ar öreg Berényi:
 Szehad elvonulást engedek én néki!
 "H ar lányokat apja - ott a szeretője:
 Háh a síve szerent választson belőle!"

12.

155. Lassan meg-megállva kőseleg ar öreg,
 Forgatja kalapját, a sava meg remeg:
 "H megint vün kőnös a keresztes jánul,
 Kágyuam, hallott kend elvezett báranjaul?
 Chh hittens mindedig, hogy jó magyar voltam,
 De honszeretetek csakis most tanultam!
 Ch kih magyar veret, harnak csak ar hannál...
 De megteik kőnös jobh kőleneruen igaznál!"

13.

156. Engedjen nek, uram, igaz hitet hinned:
Csak az egye kérem, el ne iárrón innen! " "
Rabóliny Oskay: , az isten éltesse!
De megmondom öreg, a gyírklyh nevesse! "
Baldogam az öreg gyermekéhes átszó:
" " Egy mégis igaz let gar Tietel navából:
Meg van kítve földön, miy isten kék égben,
Öiök tövény er már kethó szerelmében! " "

14.

157. Mikorom az öreg a lányához szóla,
Csinka Tamásnak már dalgorik vonója;
Rá is kerdi nyomban barna legénysége:
= Pátyolatos kúner - gyönyg a felesége... =
- Oskay meg elhiint, miy a viresepp habban;
Elsőköt a lora egye silajakban,
Elsőköt tárn vele a ponyvasátorba,
Hagy oltsa gardája harcszronjáb a borba.

15.

158. Baldog Gyírkly Imre a leányka mellett;
Ker kell említeni néki már szerelmet:
Több beszéd van egy-egy Tiises gyillantaška
I ennél is többet mond sívünk dobbanása.
Csak a kék öreg még mondulatlan lenf áll,
Miy a föltáimál isent Péter is senf Péll;
Kandja már egy-kethó: , Tiis, vir ki nem békiit:
De nagy elszánással Gyírkly kerdi végül:

16.

159. Berényi Balázsom, édes magyar testvéi,
Kosh faj, hogy oly soká tőlem messze estél.
No most már sivezen mindenk elfelejtnek,
De a seb nemednél, miy Zenyestnél ejtek...
Sokaj beforradt már s még beforrad jubban,
Hagha a síveden seeto" sív Dobban -
Hiszen ha még anyi vérrö sekiink lenne:
Behegestné mindjárt gyermekünk szerelme!

17.

160. Ne de meg csak egyet! mond meg, e világon
 kém volt-e mindéig nekem igazságom?!
 Mikor azt daloltam, bárhogy hitegetnek,
 se hiszj magyar, ne hiszj, ne hiszj a németnek?!
 I ösreülelkeetek tiszta jó szívöklök;
 (Talan titkon lapva egy könyvük is gördül)
 Ki látta e kethét, minth nemben kiindöket,
 Az hajtja: „Ki kinne?! - isten áldja öket!”

18.

161. „Igazad volt öreg, becsületes Gyünky,
 [De négyed könyvedet, hamar csak körüld ki!]
 De hát viskaronás a magyarnak vétké,
 Minth a kárpát orma alföld ellentéte,
 Ugy állnak öökké honfipáitok nemben
 Alétkes honfipáittal, átkos kiindelenben;
 Pedig csak mindennek tanúsága végre:
 Magyar sohse legyen magyar ellensége!

19.

162. Szajd csak egytetűre és egyed akárra!
 - Akkor jó meg jó nap a szegény magyarra:
 Csig egy körös név van, meg egy varázsó van,
 És meg testvére tesz minden rossznak, jóban:
 Áldásos mag neve Prákócsy apráknak,
 Paranyrabadsága ides kis hasáknak!“
 - Körbevig a firi, körbevig az apja:
 „Ugy legyen öökké, az uristen áldja!“

Vége.

Tartalom.

I. Huska.	1-22.	1.
II. A Kék öreg.	23-44	12.
III. A hajás nómád	45-63	23.
IV. Kék csüdes hárs.	64-86	33.
V. Pis libertate!	87-106	45.
VI. Szerelemből - szerelemből.	106-125	55.
VII. "Rákóczy! Bercsényi!"	125-143	65.
VIII. Szabadság - szerelem.	143-162	74.

